

Instruktion för Flaggvakt

Instruktion i traditionen att som flaggvakter medverka vid Flottans Mäns högtider och sammankomster, samt att hedra avlidna kamrater.

Framtagen av FM Nynäshamn, granskad och godkänd av Riksförbundet.
Fastställd av Riksårsmötet 2021.

Innehåll

Sida

1. Svenska Flaggan

1.1 Historik	4
1.2 Flaggans handhavande	4

2 Flaggvakt – Grundläggande anvisningar

2.1 En tradition vi vill bevara	5
2.2 Klädsel för flaggvakt	6
2.3 Anskaffning av flaggor.....	6
2.4 Placering av flaggorna.....	7
2.5 Musköterikorpral.....	7
2.6 Bemanning på flaggvaktsuppdrag	7
2.7 Sammankomst inomhus	8
2.8 Sammankomst utomhus	8
2.9 Korum	9
2.10 Svenska flaggans placering med andra länders flaggor	9
2.11 Flaggans förande vid jordbegravning/jordfästning	9
2.12 Utmarsch till grav vid jordbegravning/gravsättning.....	10
2.13 Sammanfattning	10

3 Flaggvakt – Nya situationer

3.1 Flexibilitet	11
3.2 Begravning med urna	11
3.3 Borgerlig begravning.....	11
3.4 Begravning för medlem långt bort	11
3.5 Samling efter begravningsceremoni.....	11
3.6 Användande av flaggställ	12
3.7 Rekognoscering och informationsinhämtning.....	12
3.8 Vid intagande av plats i koret	12
3.9 Att se upp med.....	13
3.10 Hälsning med flagga då anhöriga defilerar	13
3.11 Flaggvakt vid ceremonier	13
3.12 Kyrkans handbok	13
3.13 Vid erbjudande om flaggvakt	13

1. Svenska Flaggan

1.1 Historik

Lite om Sveriges flagga.

Text Rune Stang

Den svenska flaggans utseende och roll har förändrats över tid och det var inte förrän år 1906, efter unionsupplösningen med Norge 1905, som den svenska flaggan fick sin nuvarande form och sitt nuvarande utseende. Den svenska flaggan har anor från 1550-talet, från slutet av Gustav Vasas tid. Förslagan tror man var den danska rödvita korsflaggan, Dannebrogen. Färgerna hämtades från lilla riksvapnet med dess tre gyllene kronor i ett blått fält. Ett tecken som under 1400-talet ofta brukats som fälttecken för svensk trupp, både till lands och till sjöss. Flaggan användes i första hand av kungen och hans krigsmakt, främst flottan. Från Gustaf II Adolfs tid, 1620-talet, finns det bildbevis för att blågula korsflaggor fördes på svenska skepp. Flaggorna var antingen tvärskurna eller försedda med tungor, grunden till den tretungade örlogsflaggan.

I vår första flagglag, från 1663, bestämdes att flaggan med tre tungor enbart fick användas av örlogsfartyg. Privata handelsfartyg fick nöja sig med den tvärskurna varianten. Till lands hissades den tretungade flaggan vid militära anläggningar, men även vid kungsgårdar och liknande.

Under den svensk/norska unionen 1814 till 1905 var båda nationernas flaggor försedda med ett unionsmärke. När svårigheterna att hålla ihop unionen blev allt mer påtagliga växte en svensk nationalism sig allt starkare och den svenska flaggan utan unionsmärke användes av allt fler svenskar. Flaggfester på Skansen från och med 1893 och Stockholmsutställningen 1897 bidrog till populariteten. I och med unionskrisen 1905 och brytningen med Norge blev sedan flaggan enbart blå/gul, utan unionsmärke - och fick därmed det utseende den har än idag.

1906 kom en ny flagglag, som för första gången skapade fasta regler för flaggans proportioner och färgnyanser. Nu fastslogs också, att den tretungade flaggan endast skulle användas av kungahuset och av krigsmakten.

Från 1916 har vi firat Svenska Flaggans Dag den 6 juni. Dagen har historisk förankring. Den 6 juni 1523, under riksmötet i Strängnäs, valdes Gustav Vasa till Sveriges kung och den 6 juni undertecknades 1809 års regeringsform, den som gav oss så många viktiga medborgerliga rättigheter: samvetsfrihet, tryckfrihet och säkerhet till person och egendom.

Svenska flaggan är en samlande symbol för alla oss som bor i Sverige.

En symbol för det kanske finaste vi har tillsammans - för fred och frihet, för vår demokrati, allas rätt till yttrandefrihet och vår respekt för mänskliga rättigheter.

1.2 Flaggans handhavande

Flaggan bör hissas klockan 08.00 och halas vid solens nedgång, dock senast kl. 21.00. Men för dig som enskild person, för föreningar och civila företag råder en viss frihet att flagga på tider som passar. Generellt gäller följande flaggningstider: Den 1 mars till den 31 oktober hissas flaggan klockan 08.00. Den 1 november till den 28 (29) februari hissas flaggan klockan 09.00. Under hela året ska flaggan halas vid solens nedgång, dock senast klockan 21.00.

En flagga som är sliten, trasig eller urblekt bör ej flaggas med. Hur en uttjänt flagga ska förstöras finns inga tydliga regler för. Men grundregeln är att även en kasserad flagga bör behandlas med respekt och att en gammal flagga inte ska ligga och skräpa eller användas till annat. Ett sätt är att klippa ner flaggan till enbart blå och gula tygbitar - då är det inte en flagga längre och tygbitarna kan slängas på lämpligt

sätt. Idag rekommenderar man inte att gamla flaggor bränns eftersom de ofta är gjorda av polyester.

Vid dödsfall hissas flaggan på "halv stång" - vilket betyder 2/3 av flaggstångens höjd. Flaggan hissas då först i topp för att därefter halas till angiven höjd. På kvällen halas flaggan genom att först hissas i topp och sedan halas ned.

Fritidsbåtar får föra svensk flagga alla tider på dygnet när de är under gång. Efter förtöjning gäller samma flaggningstider som till lands.

2. Flaggvakt – Grundläggande anvisningar

2.1 En tradition vi vill bevara

Text Håkan Hedén

Flottans Män värnar, förutom om sjöförsvaret, också om örlogstradition och kamratskap. En viktig del av detta är att, som förening, i olika sammanhang kunna ställa upp med flaggvakt. Uppdraget som sådant har ingenting med religion att göra, utan uppgiften att vara flaggvakt är ett hedersuppdrag, där man uppträder som representant och symbol för Flottans Män.

Som flaggvakt kan man få uppdraget att medverka vid Flottans Mäns olika sammankomster, såväl inomhus som utomhus. Det kan t.ex. vara vid riksförbundets årsmöte, någon ceremoni arrangerad av lokalförening, vid större marina minnesstunder, samt vid andra militära ceremonier och högtider.

Som flaggvakt hedrar man också en avliden kamrat genom att medverka vid dennes begravning. Detta gäller såväl vid kyrklig som borgerlig begravning och sker alltid i samråd med den bortgångnes anhöriga om dessa önskar flaggvakt vid begravningen. Efter lång erfarenhet har det visat sig att denna tradition, där Flottans Män högtidligt hedrar en avliden kamrat, ofta uppskattas av de anhöriga. Traditionen kan bidra till känslan av att på ett hedervärdt och fint sätt ha tagit farväl av den bortgångne.

Under t ex. en begravningsakt står i regel två FM kamrater uppställda bakom kistan (eller urnan), en med den svenska flaggan och en med FM flaggan. Flaggvakten bär föreningsdräkt. Denna är frivillig och anskaffas individuellt. Då uppgiften som flaggvakt är ett hedersuppdrag är det dock viktigt att iaktta praxis.

För att på rätt sätt kunna representera Flottans Män vid de olika uppdragen är det också viktigt att vara välövad och samövad. Det är inte alltid så lätt att manövrera flaggorna i kanske trånga kyrkorum, eller att stå på rätt plats vid tillfällen då flera föreningar deltar med flaggor som inte bör skymma varandra, etc. Då är det viktigt att någon tar på sig rollen som musköterikorporal och sköter kontakten med uppdragsgivaren, såväl som informationen till övriga flaggvakter.

Vi vill gärna bevara kunskapen och erfarenheten i denna fina tradition och har därför insett att det finns ett behov av att utbilda intresserade kamrater som är villiga att engagera sig i detta. Därför har vi också satt samman denna instruktionsmanual, i vilken vi har samlat den information om flaggvakter som finns i "Flagg & Heders" tillsammans med erfarenheter från några av oss som har sysslat länge med dessa uppdrag.

Under arbetet upptäckte vi också att nya förändringar tillkommit, som t.ex. begravningsakt med urna, borgerlig begravning och nya önskemål både vid begravningar och vid olika typer av högtider. Detta ledde till kreativa diskussioner om hur det kan vara lämpligt att hantera dessa nya situationer.

Manualen är tänkt att kunna användas av alla intresserade inom Flottans Män. Förutom intressanta kunskaper kan den också ge anledning till att träffas och umgås med kamrater, att starta en kurs i ämnet, eller användas som underlag för att öva tillsammans. Intresset och engagemanget förpliktar inte till att man måste ställa sig till förfogande vid en begravningsakt eller högtid. Alla åtaganden i vår förening bygger på frivillighet. När flaggvakt behövs kontaktas berörda medlemmar, som då kan acceptera eller avstå från att delta. Vår förhoppning är huvudsakligen att manualen skall öka intresset för att bevara denna fina tradition inom Flottans Män.

2.2 Klädsel för flaggvakt

För män gäller:

Mörkblå kavaj, typ blazer, med påsytt FM blazermärke vit skjorta med blå slips
grå långbyxor
diskreta strumpor
svarta skor
skärmmössa med FM mössmärke vita
vantar

Skärmmössan monteras med svart kapell under vintertiden från 1 oktober till 29 april, samt med vitt kapell under sommartiden från 30 april till 30 september.

För kvinnor gäller:

Mörkblå damkavaj eller lämplig dräktjacka med påsytt FM blazermärke vit blus med scarf i marinblå nyans
grå långbyxor, alternativt kjol, t.ex. tillhörande kjol till dräktjacka diskreta strumpor
svarta skor, t.ex. pumps
skärmmössa med FM mössmärke
vita vantar

Kläderna anskaffar man själv. FM blazermärke, FM slips, samt FM mössmärke kan inköpas från föreningen. Skärmmössa inköps från affär som säljer sådana. Skärmmössa kan även eventuellt lånas från annan medlem. Vita vantar kan man inköpa själv, eller använda de extra vita vantar som finns förvarade tillsammans med flaggorna.

Om man inte innehar ovanstående föreningsdräkt går det även bra med mörk kostym för herrarna och motsvarande mörk dräkt, alternativt mörk kavaj och långbyxor eller kjol, för damerna. Föreningsdräkten är frivillig, men vi försöker dock, så långt det är möjligt, att hålla oss till *klädkoden*.

2.3 Anskaffning av flaggor

En lokalförening som vill kunna ställa upp med flaggvakt behöver två flaggor; en föreningsflagga och en svensk flagga. Om man inte redan innehar en egen flagga, men vill skaffa en sådan, är det fördelaktigt att kontakta Flottans Mäns kansli, som kan bistå med råd för anskaffningen, samt ge anvisningar angående föreningsflaggans utformning. Kansliet kan även ge råd och tips om hur man anskaffar en svensk flagga.

2.4 Placering av flaggorna

När flaggvakten vid en ceremoni eller en begravning ska placera sig med sin flagga använder man begreppen "heraldisk höger" respektive "heraldisk vänster". Detta innebär att om man vänder sig med ryggen mot den plats eller det föremål som skall hedras, så har man heraldisk höger på sin högra sida och heraldisk vänster på sin vänstra sida.

Den svenska flaggan förs, eller placeras, alltid på heraldisk höger sida och Flottans Män föreningsflagga på heraldisk vänster sida. Den flaggvakt som bär den svenska flaggan "styr" när det är dags för "Giv akt", etc. Vid eventuell inmarsch i lokal eller kyrka ser man till att man går på samma sida som man sedan ska stå på framme vid podiet eller altaret.

2.5 Musköterikorpral

En lokalförening med flaggvakt bör utse en person till musköteri-* (hedersvaks-) korpral som är sammankallande i flaggvaktsgruppen. Det är viktigt att en person tar befälet och ser till att gruppen fungerar som en enhet. Under uppdraget informerar sig musköterikorpralen om hur det hela ska genomföras, samt ger denna information till övriga i sin grupp. Om t.ex. flera föreningar deltar med sina flaggor är det musköterikorpralen som sköter förhandlingarna med de andra föreningarna om hur man bör gå och stå för att alla flaggor ska synas och att allt sker i god ordning.

Musköterikorpralen har ansvaret att agera om någon medlem i lokalföreningen går bort. I lokaltidningens dödsannonser anges vilken begravningsbyrå den bortgångnes familj använder och genom denna kan man få kontakt och besked huruvida familjen vill ha flaggvakt vid begravningen eller inte, samt om det finns några särskilda önskemål om arrangemanget. Många familjer tar tacksamt emot denna möjlighet att ytterligare hedra den bortgångne.

Det ligger också på musköterikorpralens ansvar att se till att lokalföreningens flaggvakter är välövade och samövade, samt att försöka bevara och utvidga intresset för traditionen. Om musköterikorpralen inte själv kan närvara vid någon ceremoni eller begravning är det lämpligt att utse någon bland de deltagande flaggvakterna som tillfälligt kan ta över ledningen.

** Musköteri avser hedersvakt som ges ombord på större örlogsfartyg i samband med ombordstigning på fartyget. Musköteri utkommenderas alltid tillsammans med fallrepshonnör och sker för konungen, övriga medlemmar av kungliga huset, försvarsministern, flaggmän/generalspersoner, samt i undantagsfall för regementsbefäl*

2.6 Bemanning på flaggvaktsuppdrag

Vid ett uppdrag är det bra att vara fyra flaggvakter, dvs en flaggvakt och en avbytare som handhar föreningsflaggan, samt en flaggvakt och en avbytare som handhar den svenska flaggan. Att stå med flaggan under en ceremoni eller begravningsakt som kanske drar ut på tiden kan vara tröttsamt, varvid det är lämpligt att avbytarena diskret tar över.

Eftersom uppdraget som flaggvakt är frivilligt är det bra om det i lokalföreningen finns flera som är intresserade och villiga att ställa upp. I en grupp på runt åtta personer (gärna fler) borde det alltid finnas möjlighet att ställa upp med fyra flaggvakter på olika uppdrag. Dessutom kan man träffas och öva tillsammans under kamratliga former, eftersom det är viktigt att flaggvakten, som utgör en symbol för Flottans män, är prydlig, samstämmig och väl övad.

2.7 Sammankomst inomhus

Flaggor kan användas vid Flottans Mäns riksårsmöte enligt förbundsstyrelsens beslut. Mötet öppnas då med följande flaggceremoni:

Ordföranden anmodar deltagarna att stå upp.

Flaggvakten marscherar in och tar plats på anvisad plats på podiet (eller motsvarande), där den står kvar under förhandlingarna. Alternativt (och mer vanligt) ställs flaggorna i särskilda flaggställ. Ordföranden anmodar deltagarna att sitta ner.

Efter förhandlingarna upprepas ceremonielet, varvid flaggvakten marscherar ut ur lokalen. Är musikkår eller liknande närvarande spelar den lämpligen föreningens egen marsch "Flottans Män" av Emil Dahlström under in- respektive utmarschen.

Ovanstående kan också tillämpas vid övriga inomhusceremonier, t.ex. arrangerade av lokalförening eller i andra sammanhang

2.8 Sammankomst utomhus

Om man vid ett riksårsmöte eller annan sammankomst vill hissa flaggor utomhus är det angeläget att den arrangerande lokalföreningen meddelar övriga deltagande lokalföreningar om att man önskar att de skall medföra sina respektive flaggor.

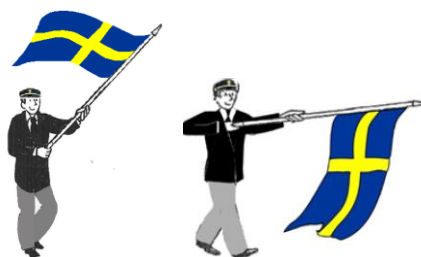
Den svenska flaggan hissas, som tidigare nämnts, kl. 08.00 sommartid (1 mars - 31 okt.) och kl. 09.00 vintertid (1 nov. - sista februari). Riksårsmötet hålls i regel i maj och vid svenska flaggans hissande kl. 08.00 kan man arrangera uppställning med deltagande lokalföreningars egna flaggor på passande plats.

Vanligtvis blottas och troppas flaggorna utan ceremonier och om möjligt utom synhåll från ceremoniplatsen.

Om en representant för den egna organisationen talar eller lägger ner en krans/blommor vid till exempel ett monument skall flaggvakten hålla flaggan i "giv akt".

"Giv akt" och "hälsning"
under marsch

När "hälsning" utförs under marsch är utgångs-ställningen "giv akt". Cirka tio meter innan flaggvakten kommer fram till den eller det, som hälsningen gäller, fälls flaggan åt vänster. Flaggstången hålls i axelhöjd mot bröstet med vänster arm sträckt längs stängen och höger arm böjd med armbågen i axelhöjd. Spetsen på stängen hålls så mycket höjd att flaggduken inte vidrör marken. Omedelbart efter passerandet sker återgång till "giv akt"

2.9 Korum

Korum är en kort andaktsstund vid militära förband. Den omfattar i regel psalmsång, en kort predikan, samt bön. Korum kan hållas till exempel i samband med flagghissning vid ett riksårsmöte eller vid någon annan

föreningsaktivitet där man finner detta lämpligt.

Korum leds även präst eller kanske en av lokalföreningarnas kaplaner i en för andaktsformen föreskriven ordning. Enligt traditionen inleds andakten med att man sjunger de två första verserna ur psalm nr. 124 "Vår Gud är oss en väldig borg". Som avslutning kan riksförbundsordföranden (eller i förekommande fall en lokalföreningsordförande) läsa upp krigsmannabönen, vilken då besvaras av församlingen.

2.10 Svensk flaggas placering tillsammans med andra länders flaggor

Vid flaggning från flera stänger i rad med enbart nordiska länders flaggor placeras dessa, efter ländernas namn, i svensk alfabetisk bokstavsföljd från heraldisk vänster till höger.

Vid "internationell" flaggning från flera stänger i rad, där även länder utanför Norden deltar, placeras flaggorna efter ländernas franska namn i fransk alfabetisk bokstavsföljd från heraldisk vänster till höger. Den svenska flaggan finner då sin plats i bokstavsföljden under namnet Suède.

2.11 Flaggas förande vid jordbegravning/jordfästning

Om en avliden medlems anhöriga så önskar deltar flaggvakten i begravningsakten.

Två flaggvakter med avbytare (dvs. fyra flaggvakter) anländer i god tid till kyrkan eller kapellet. En i gruppen (t.ex. Musköterikorpralen) informerar och koordinerar med prästen hur det hela ska gå till. Flaggvakten ska inta sin plats i koret innan de sörjande kommer in. Detta gäller även om kistan bärs in. Flaggorna bärs in på höger axel, höger hand håller om stängen och den sträckta, sammanhållna flaggduken (icke blottad flagga). Fanspetsen skall hållas högre än doppskon. I praktiken kan dock det sätt på vilket flaggvakten bär flaggan och intar sin plats variera - se vidare under "Nya situationer"

Minst fem minuter före andaktens början skall de två flaggvakterna stå uppställda vid kistans huvudända, den som för den svenska flaggan på heraldisk höger sida och den som för föreningsflaggan på heraldisk vänster sida. De två avbyttarna sitter med avtagna mössor på en kyrkbänk eller stol i närheten av flaggvakterna.

Flaggvakterna står stilla i "lediga" med blottad fana, vilket innebär att flaggan stöds med stängen mot golvet vid högra, resp. vänstra, foten och hålls med en något böjd höger- resp. vänsterarm med stängen lutad snett framåt höger, resp. vänster. Den lediga handen hålls på ryggen. Flaggvakten står så stilla som möjligt med blicken riktad rakt fram.

Om avbyte önskas för flaggvakten ner den lediga handen längs låret som ett tecken till avbyttaren. Denne tar då på sig mössan, reser sig från sin sittplats och går sakta fram och tar över flaggan bakifrån. Den avbytte intar sakta den lediga sittplatsen och tar av sig mössan.

Varje gång församlingen enligt gudstjänstordningen reser sig - t.ex. när de närmast anhöriga anländer, vid de tre skovlarna mull, när de närmast anhöriga framför sin "sista hälsning", samt då de lämnar kyrkorummet - tas flaggorna till "givakt". Om kyrkan är fullsatt kan det ibland vara svårt att avgöra hur många av de närvarande som är de närmast anhöriga. En riktlinje kan då vara att räkna in de två till tre första bänkraderna som närmast anhöriga.

Vid "givakt" hålls flaggan med höger hand om doppskon,

som stöds mot livet i höjd med höfterna. Vänster arm ska vara sträckt och handen hålla om stängen i höjd med axlarna. Stängen ska hållas mitt för bröstet. Då församlingen sätter sig igen återgår flaggvakten till "lediga".

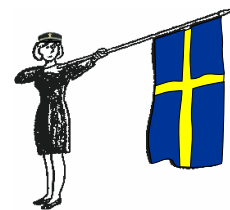
Då begravningsakten är slut står flaggvakten kvar tills de anhöriga lämnat kyrkan eller kapellet. Flaggorna troppas sedan i sakristia, vapenhus eller annan lämplig plats som bör vara utom synhåll för allmänheten.

Detaljerna i gudstjänstordningen kan numera variera; se vidare under "Nya situationer".

2.12 Utmarsch till grav vid jordbegravning/gravsättning

Om kistan bärs ut vid jordbegravning eller gravsättning går flaggvakten först (i täten) med flaggan i "giv akt". Vid graven intas sedan en i förväg rekognoscerad lämplig plats, vanligtvis vid gravens huvudända.

När kistan sänks ner i graven utförs "hälsning". Utgångsställningen är då "giv akt", varifrån görs en halv vändning åt höger samtidigt som flaggan fälls åt vänster, så att den kommer att peka i frontriktningen. Flaggstången hålls i axelhöjd mot bröstet med vänster arm sträckt längs stängen. Höger arm skall vara böjd med armbågen i axelhöjd. Flaggstången skall vara vågrät eller med spetsen så mycket höjd att fänduken inte vidrör marken. Flaggan skall aldrig sänkas i gravöppningen eller vidröra kistan.

När "hälsning" ska upphöra görs halv vändning åt vänster samtidigt som flaggan lyfts till "givakt". Flaggvakten står kvar vid gravplatsen tills de anhöriga lämnat den. Därefter troppas flaggan/flaggorna på lämplig plats helst utom synhåll för allmänheten.

2.13 Sammanfattning

Sammanfattningsvis hålls flaggorna i "lediga" utom vid följande tillfällen:

- Då kistan bärs in - "givakt"
- Då de anhöriga kommer in - "givakt"
- Vid de tre skovlarna mull- "givakt"
- När de anhöriga framför sin sista hälsning - "givakt"
- När de anhöriga lämnar kyrkorummet - "givakt"
- Då en kista sänks ner i graven - "hälsning"

Flaggorna får inte behängas med krusflor annat än vid statsbegravning.

Några av Flottans Mäns lokalföreningar har anskaffat bårtäcken att täcka kistan med vid begravning. Dessa kan lånas ut till annan lokalförening som önskar det. FM Kansli tillhandahåller mer information om detta.

3. Flaggvakt - Nya situationer

3.1 Flexibilitet

Tiderna förändras ständigt och nya situationer har uppstått som man som flaggvakt har att förhålla sig till. Som Flottans Mäns flaggvakter upprätthåller vi en tradition, men det är samtidigt viktigt att kunna vara flexibel och lyssna in vad som önskas och förväntas av oss. Förändringarna kan handla om nya ritualer, seder och bruk, eller nya och ibland annorlunda önskemål, både vid begravning och vid olika högtider. Det är då upp till Flottans Mäns flaggvakter att själva bedöma vad som är rimligt att ställa upp på och hur man bäst anpassar sig till det nya.

3.2 Begravning med urna

Vid begravning med urna har kremering skett före begravningsritualen. I stället för kista står då en urna uppställd på podiet där kistan normalt skulle ha stått. Under gudstjänstritualen öser prästen inte de tre sedvanliga skovlarna mull, då "Giv akt" med flagga ska utföras. I stället överlämnas stoffet i urnan till Guds rike, varvid "Giv akt" med flagga verkställs. För att utföra detta på ett smidigt sätt kan man i förväg be prästen om ett diskret tecken när det är dags för överlämnandet.

3.3 Borgerlig begravning

En borgerlig begravningsakt är en ceremoni där den avlidne i förväg, såväl som de anhöriga, har rätt att helt fritt bestämma hur begravningsakten ska utformas. Tvärtemot vad många tror, kan den borgerliga ceremonin innehålla religiösa inslag. Oavsett om man står utanför eller tillhör Svenska Kyrkan eller något annat trossamfund kan man välja en borgerlig begravningsakt.

Om önskemål om flaggvakt är aktuellt bör densammes uppträdande under en borgerlig begravning diskuteras med officianten och bestämmas från fall till fall. En borgerlig begravning kan ibland ske utomhus och under helt andra former än de traditionsenliga. När man har lyssnat in de anhörigas önskemål får man göra en bedömning om man anser det lämpligt i det särskilda fallet att ställa upp som Flottans Mäns flaggvakter. Hedrandet bör ske enligt våra grundläggande riktlinjer.

3.4 Begravning för medlem långt bort

Det förekommer att medlemmar flyttar, men väljer att stanna kvar i sin ursprungliga lokalförening. Om vederbörande bor långt bort kan det dröja innan informationen om att medlemmen avlidit når lokalföreningen. Huruvida flaggvakt ska erbjudas blir också en resursfråga; vilka ska resa dit och hur ska kostnaderna täckas, etc.?

Både vad gäller det eventuella dröjsmålet med informationen och resursfrågan löses dessa problem kanske enklast med en inbetalning, när informationen väl nått fram, till Riksförbundet för hedrande av avlidens kamrats minne. Genom Riksförbundets minnesblankett till de anhöriga får lokalföreningen en möjlighet att även hedra en bortgången kamrat på stort avstånd.

3.5 Samling efter begravningsceremoni

Efter begravningsakten inbjuder ofta de närmast anhöriga till en minnesstund. Om man önskar deltaga ska

anmälan göras i förväg till begravningsbyrån, vars namn och telefonnummer står i dödsannonsen. Detta är förstås varje flaggvakts ensak beroende på hur nära man står familjen i fråga. Om det känns rätt kan det dock vara fint om en eller flera kamrater ur flaggvakten går på minnesstunden som representanter för Flottans Män.

3.6 Användande av flaggställ

Som tidigare har nämnts bör man vara fyra flaggvakter på ett uppdrag, där två är avbytare till dem som står uppställda först. Detta eftersom det kan vara tungt och ansträngande, särskilt om ceremonin drar ut på tiden. Om det vid något tillfälle inte är möjligt att få ihop fyra flaggvakter till en begravning eller annan ceremoni kan man använda ett flaggställ för att ställa upp flaggorna.

Vid en begravning arrangeras då de två flaggorna i förväg i flaggstället på lämplig plats i förhållande till kistan eller urnan. Flaggstället kan vara klumpigt och tungt och behöver arrangeras i god tid före akten. Om t.ex. två flaggvakter finns tillgängliga kan dessa sitta med avtagen mössa i närheten av flaggorna.

Ibland kan de anhöriga känna sig nervösa och osäkra på om de vill ha flaggvakt eller inte. Även vid sådana tillfällen har flaggor i flaggställ visat sig vara ett bra alternativ som har upplevts som mer "lagom" av familjen. Det viktiga är ju att de anhöriga blir nöjda.

3.7 Rekognoscering och informationsinhämtning

Som tidigare nämnts är detta, enligt erfarna flaggvakter, A och O för att ett uppdrag ska kunna skötas till belåtenhet. Att vara överens med prästen vid begravning, veta hur man ska gå och var man ska stå vid t.ex. jordbegravning, där det kan vara viktigt att i förväg veta hur terrängen ser ut, samt att vid t.ex. en högtid av något slag ha pratat ihop sig med flaggvakter från andra föreningar är det enda som fungerar för att allt ska avlöpa väl.

Den av de fyra flaggvakterna som påtagit sig uppgiften att inhämta och vidarebefordra informationen till sina kamrater har alltså en viktig roll. Ett par erfarenhetsmässiga exempel: - Vid en begravning fick flaggvakten veta att prästen inte skulle framföra ceremonin med de tre skovlarna mull. Enligt de anhörigas önskan lades i stället blommor på kistan, varvid flaggvakten då höjde flaggan till "Givakt". Vid en ceremoni där det förekom många föreningsflaggor fick Flottans Mäns flaggvakter ta över kommandot, eftersom de övriga föreningarna flaggförare inte visste vad de skulle göra. Då är det bra att vara väl förberedd.

3.8 Vid intagande av plats i koret

Enligt erfarenhet är det vanligare att flaggvakten går in kyrkan med flaggorna i "Givakt" än, som tidigare nämnts, med sammanhållen flaggduk. Flaggvakten kan också gå in tillsammans med präst och anhöriga med flaggorna i "Givakt". Man ser då till att man går på samma sida som man sedan ska stå på framme vid kistan, iakttagande heraldisk höger för svenska flaggan och heraldisk vänster för föreningsflaggan.

Tidigare var det mer ordning och reda, samt en högtidlig stämning i kyrkan. De anhöriga brukade komma in tillsammans med prästen, men numera händer det ofta att de och övriga begravningsdeltagare går in direkt när de kommer och sätter sig i kyrkbänkarna. För flaggvakten gäller då att försöka få grepp över situationen och därför är det viktigt att vara där i god tid. Normalt görs ingen "Givakt" om alla redan sitter. Likaledes då begravningsakten är avslutad kan det ibland saknas en viss ordning. Det är, som sagts, mycket viktigt att musköterikorpralen eller någon annan i flaggvakten kommit överens med prästen hur saker och ting ska ske, men om denne inte har saken under kontroll får man vara beredd på att vara flexibel och acceptera en viss rörlighet.

3.9 Att se upp med!

Kyrkorum är utformade på olika sätt och särskilt i äldre kyrkor kan det vara trångt på sina ställen. För att inte fastna med flaggorna, eller av misstag riva ner något, är det viktigt att dels rekognosera före och sedan hela tiden ha koll på var dekorationer, ställningar med ljus, etc. finns. Det kan finnas mycket uppe i taket, som nedhängande lampor och slingor för hörapparater. Det är bra att veta hur mycket plats det finns och hur mycket rörelseutrymme man har för flaggorna. Flaggvakten vill ju uppträda med värdighet och då är det inte roligt att trassla in sig eller riva ner något.

3.10 Hälsning med flagga då anhöriga defilerar

Vid begravning sitter de närmast anhöriga samlade i de främsta bänkarna till höger i riktning mot altaret. Ibland kan det vara många, både anhöriga och vänner, som vill hedra den avlidne, varför alla bänkar även på denna sida blir fullsatta. Det kan då vara svårt att avgöra hur många av dessa som verkligen är anhöriga.

När det har blivit dags för flaggvakten att lyfta flaggan till "Givakt", medan anhöriga och vänner defilerar förbi kistan, har det erfarenhetsmässigt visat sig att detta kan bli ansträngande om det tar lång tid. För att undvika alltför stor påfrestning rekommenderas därför att hälsningen begränsas till de tre första raderna på anhörigsidan.

3.11 Flaggvakt vid ceremonier

Då Flottans Mäns flaggvakter deltar vid olika ceremonier förekommer det att man övar tillsammans med andra deltagande föreningars och samfunds flaggförare och kommer överens om hur det hela skall gå till. Om det är många föreningsflaggor hälsar man normalt bara med ett begränsat antal av dessa. Detta får diskuteras från fall till fall. Återkommande ceremonier är till exempel:

Veterandagen - FN, årlig ceremoni vid Sjöhistoriska museet
Minnesstund för jagarolyckan i Märsgarn 1942, då tre jagare förolyckades, ceremoni vart 3:e år
Krigsseglardagen - 2:a Världskriget, årlig ceremoni
Adventsgudstjänst

Det har också förekommit ceremonier vid Flottans Mäns Rikssårsmöten. Arrangerande förening ställer då upp med svenska flaggan och sin egen föreningsflagga.

3.12 Kyrkans handbok.

Det kan vara bra att känna till att kyrkan har fått en ny handbok med nya bestämmelser. Enligt denna råder en större frihet än tidigare för människor att fritt bestämma hur de själva vill utforma ritualen då de anlitar kyrkan för bröllop, begravning etc. Återigen är detta en orsak för flaggvakten att se till att man har god kommunikation med officianten då man är på ett uppdrag.

3.13 Vid erbjudande om flaggvakt

Många anhöriga, såväl som begravningsbyråer, känner inte till vad flaggvakt är för något eller vad det innebär. Ett förslag kan vara att ha ett snyggt foto på den uppställda flaggvakten, som man kan visa för familjen då frågan om hedrande kommer upp.

Egna erfarenheter

